DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

dogm.meb.gov.tr | dinogretimiokullar.meb.gov.tr | dinogretimi.meb.gov.tr | dogm.eba.gov.tr | dkab.meb.gov.tr | @meb_dinogretimi

2. Ünite

Tefsir İlmi ve Kavramları

Anadolu İmam Hatip Lisesi

TEFSİR

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

dogm.meb.gov.tr dkab.meb.gov.tr

2. ÜNİTE

TEFSİR İLMİ VE KAVRAMLARI

2. Ünite

Tefsir İlmi ve Kavramları

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

dogm.meb.gov.tr dkab.meb.gov.tr

Neler Öğreneceğiz?

1. Tefsir İlminin Tanımı ve Amaçları
2. Tefsir İlminin Temel Kavramları
3. Tefsirle İlgili Diğer Terim ve İlimler
4. Tefsirden Tefekküre

2. Ünite

Tefsir İlmi ve Kavramları

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- **Tefsir kelimesinden ne anlıyorsunuz?**

1. Tefsir İlminin Tanımı ve Amaçları

- **Tefsir**, Kur'an ayetlerinin okunuşlarını, manalarını ve taşıdıkları hükümleri inceleyen ve bununla ilgili usul ve teknikler ortaya koyan ilimdir.

- Tefsir ilmi ile uğraşan, özellikle Kur'an'ı tefsir eden kimseye **müfessir** denir.

Tefsire ihtiyacın sebepleri:

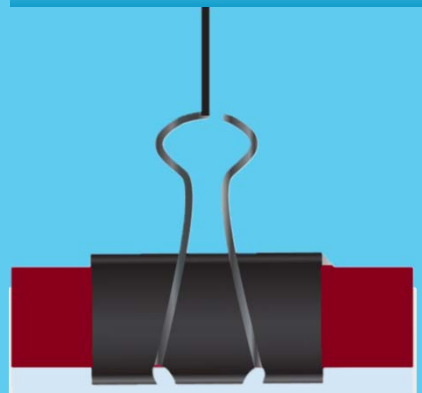

Ayetlerin doğru anlaşılması için ayetlerdeki kelime ve kavramların tahlili

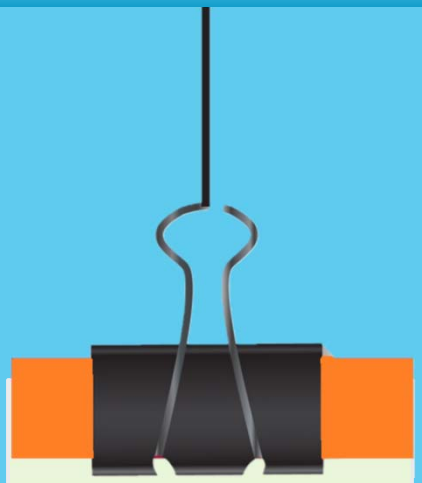

Kur’an’da mecaz, kinâye, teşbih gibi edebi sanatların anlaşılma ihtiyacı

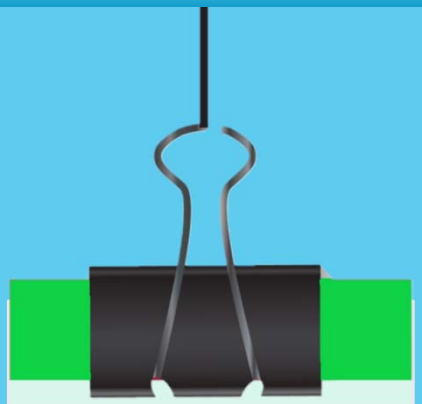

Güneş, Ay gibi gök cisimleri, göklerin ve yerin yaratılması, alemin ve dünyanın düzenini anlama

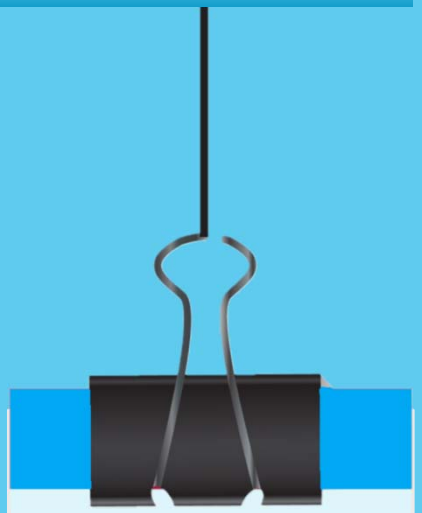

Kur’an’ın evrensel mesajını diğer insanlara ulaştırmak

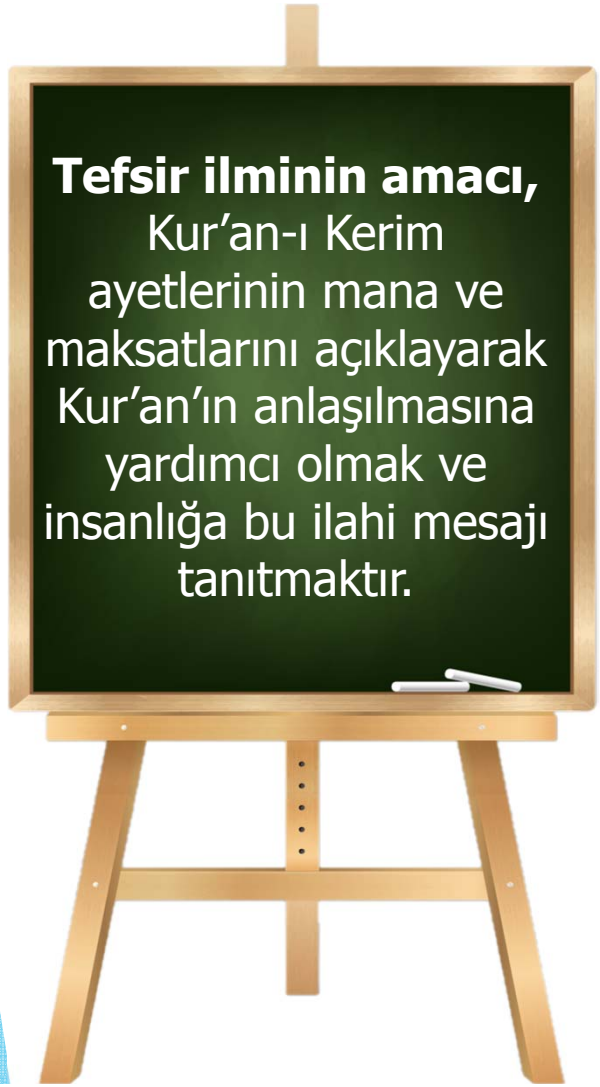

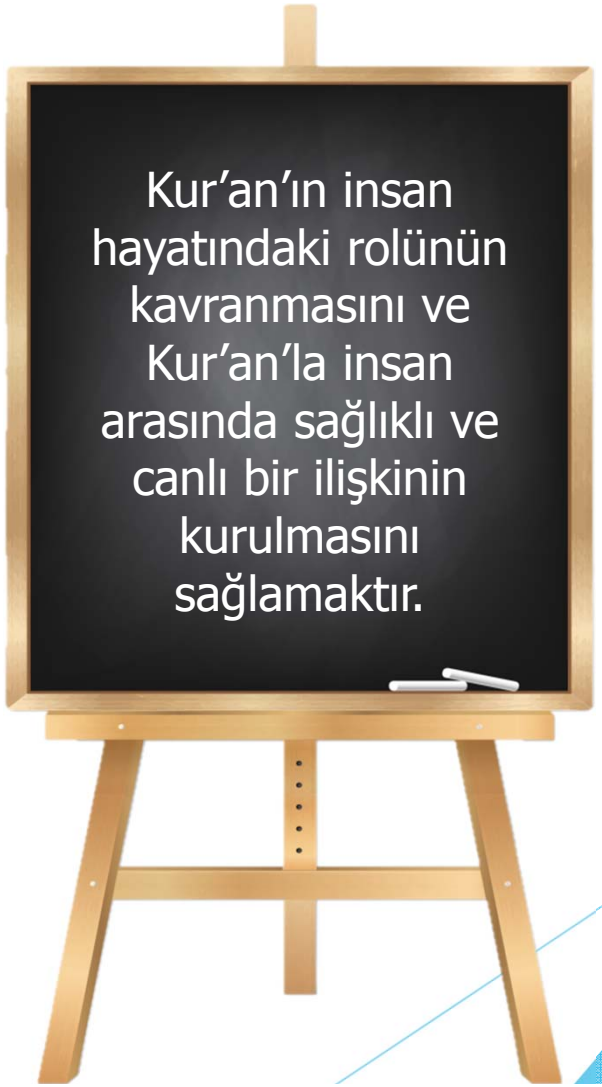

2. Ünite

Tefsir İlmi ve Kavramları

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

dogm.meb.gov.tr dkab.meb.gov.tr

- **Meal ve tercüme kelimeleri ne anlama gelir?**

2. Tefsir İlminin Temel Kavramları

2.1. Tefsir

- **Tefsir** kelimesi sözlükte bir şeyi beyan etmek, açıklamak, izhar etmek, üzeri kapalı bir şeyi açmak, aydınlatmak ve keşfetmek gibi anlamlara gelir.

- Bir ilim dalı olarak tefsir, Kur'an ayetlerinin okunuşlarını, manalarını ve delalet ettikleri hükümleri inceleyen ilimdir.

2.2. Tevil

Tevil kelimesi sözlükte bir şeyi aslına, varacağı yere ve kaynağına döndürmek demektir.

Terim olarak bir ayetin muhtemel anlamlarından birini tercih ederek ona göre tefsir etmektir.

- Tefsir ve tevil, başlangıçta aynı anlamda birbirinin yerine kullanılmaktaydı.
- İmam Mâturîdî (ö. 944) tevili tefsir anlamında kullanarak tefsirine Tevilâtu'l-Kur'an adını vermiştir.
- Ancak tefsir ve tevil zamanla farklı iki kavrama dönüşmüştür.

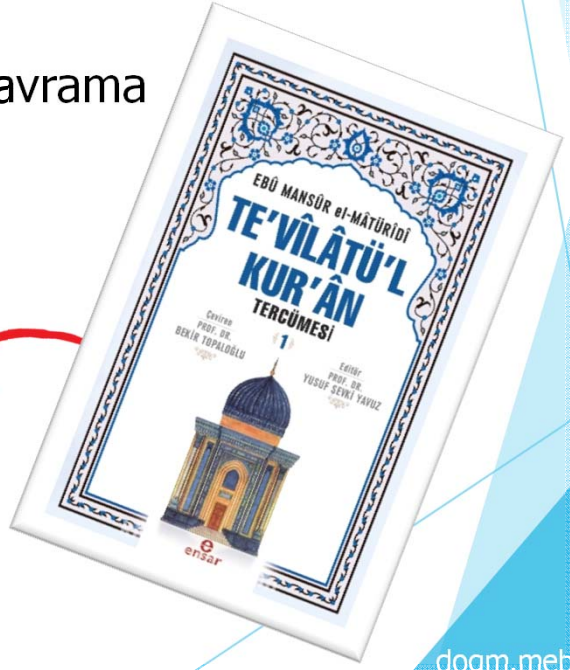

İmam Mâturîdî'nin Tevilâtu'l-Kur'an adlı eseri

Tefsir	Tevil
Hz. Peygamber ve sahabeden geldiği için kesinlik arz eder.	Lafzın manalarından birini tercih anlamındadır, kesinlik ifade etmez.
Genellikle ayetlerin lafızlarında görülür.	Genellikle ayetlerin manalarında görülür.
Hakikate delalet ettiği için ekseriyetle tek bir anlam vardır.	Yoruma müsait olduğu için birden çok anlam vardır.
Lafızların zahirî manalarını ortaya çıkarmaktadır.	Lafızların içsel anlamlarını ortaya çıkarmaktadır.

Tevilin şartları:

Tevile gidilen mana, ayetin delalet ettiği manalardan olmalıdır.

Tevile gidilen mana hiç bir ayete ters düşmemelidir.

Tevile gidilen mana, şer'i bir delile dayanmalıdır.

2.3. Meal ve Tercüme

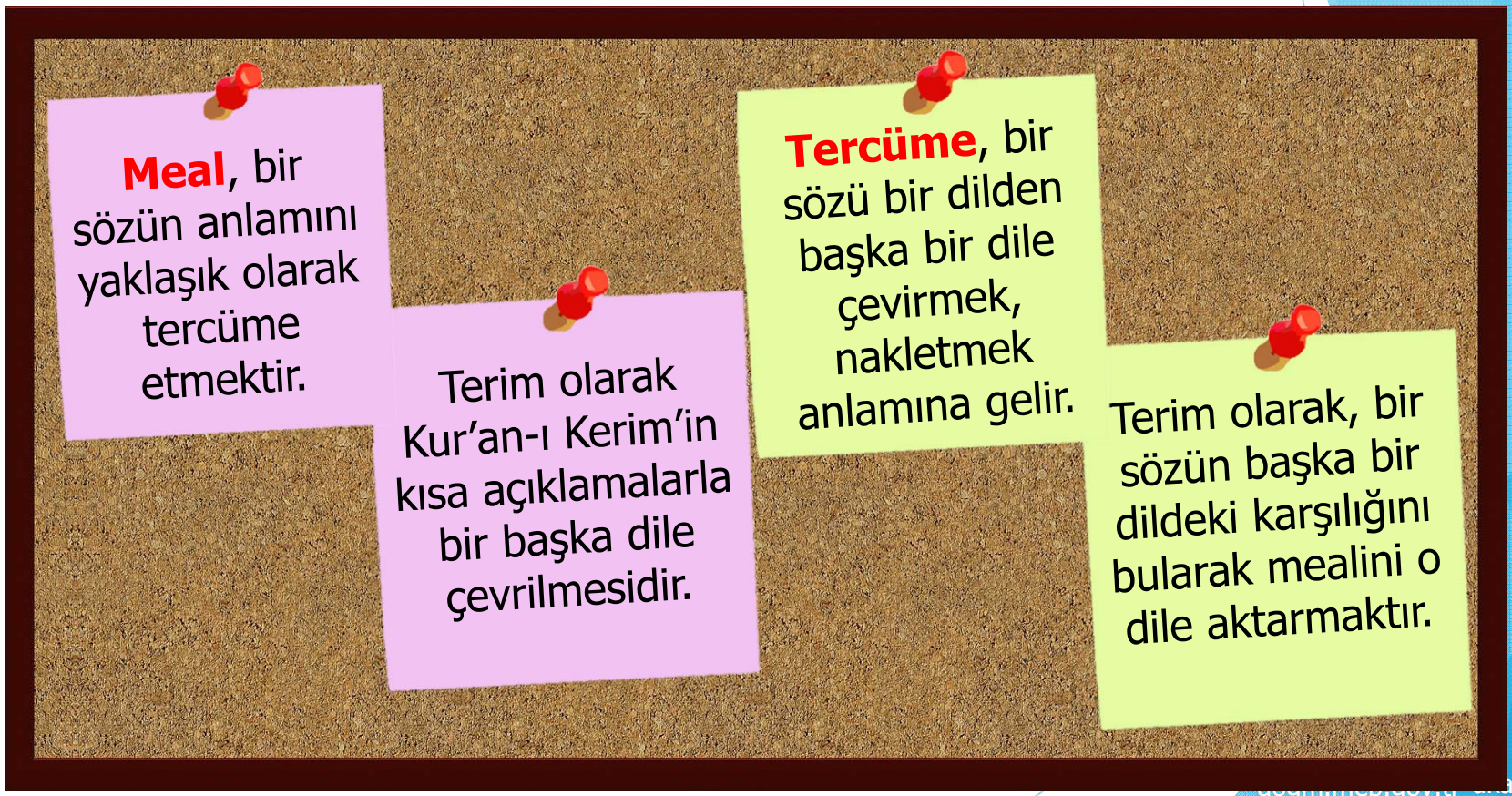

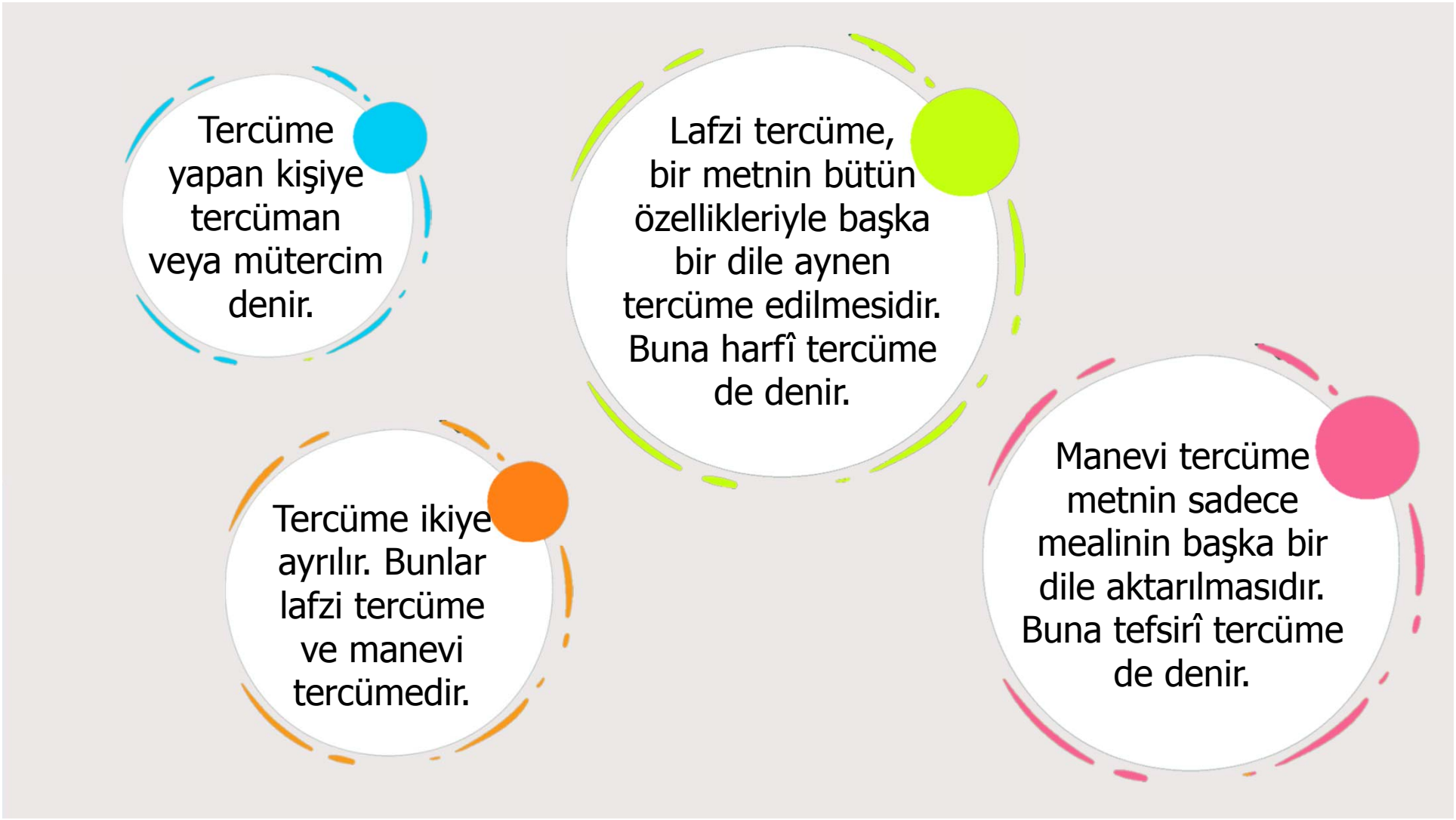
Tercüme yapan kişiye tercüman veya mütercim denir.
Lafzi tercüme, bir metnin bütün özellikleriyle başka bir dile aynen tercüme edilmesidir. Buna harfî tercüme de denir.
Tercüme ikiye ayrılır. Bunlar lafzi tercüme ve manevi tercümedir.
Manevi tercüme metnin sadece mealinin başka bir dile aktarılmasıdır. Buna tefsirî tercüme de denir.

Biliyor musunuz?

- Kur’an’ı bütün incelikleriyle, mealiyle ve maksadıyla bir başka dile tercüme etmek mümkün değildir. Bu nedenle, onun çevirisini açıklamalarla desteklemek gerekir. Kur’an’ın bir başka dile çevirisine tercüme değil de meal denmesinin sebebi budur.

- Tercüme veya meal, Kur'an'ın aslının yerini tutmaz ve namazda kıraat olarak okunmaz.
- Çünkü tercüme ya da meal, Kur'an'ın kendisi değil çevirenin Kur'an'dan anladığıdır.
- Bu nedenle meallerde bazı farklılıklar görülebilir.

Meallerde görülen farklılıkların nedenleri

- Kur'an ayetlerindeki bazı kelimelerin çevrildiği dilde bire bir karşılığının olmaması
- Mütercimlerin farklı sosyal ve kültürel yapılarda yetişmiş olmaları
- İnsanların ayetleri algılama düzeyi ve ifade etme gücü farklılığı
- Ayetlerin anlam zenginliği ve derinliği

➢Hurûf-i mukattaa nedir?

3. Tefsirle İlgili Diğer Terim ve İlimler

- Kur'ân-ı Kerîm'le ilgili ilimlere ve bu ilimlere dair yazılan eserlere Ulûmu'l-Kur'ân adı verilmiştir.

- Bu ilim dalının ortaya çıkma sebepleri;

  - Ayette geçen bir kelimenin okuyucu için anlam bakımından kapalı (müphem) olması

  - Ayetlerin başka bir yardımcı ile açıklanabilmesi

  - Ayetlerin açıklanması için bazen bir ayet bazen bir hadis bazen de sözlüğe ihtiyaç duyulması

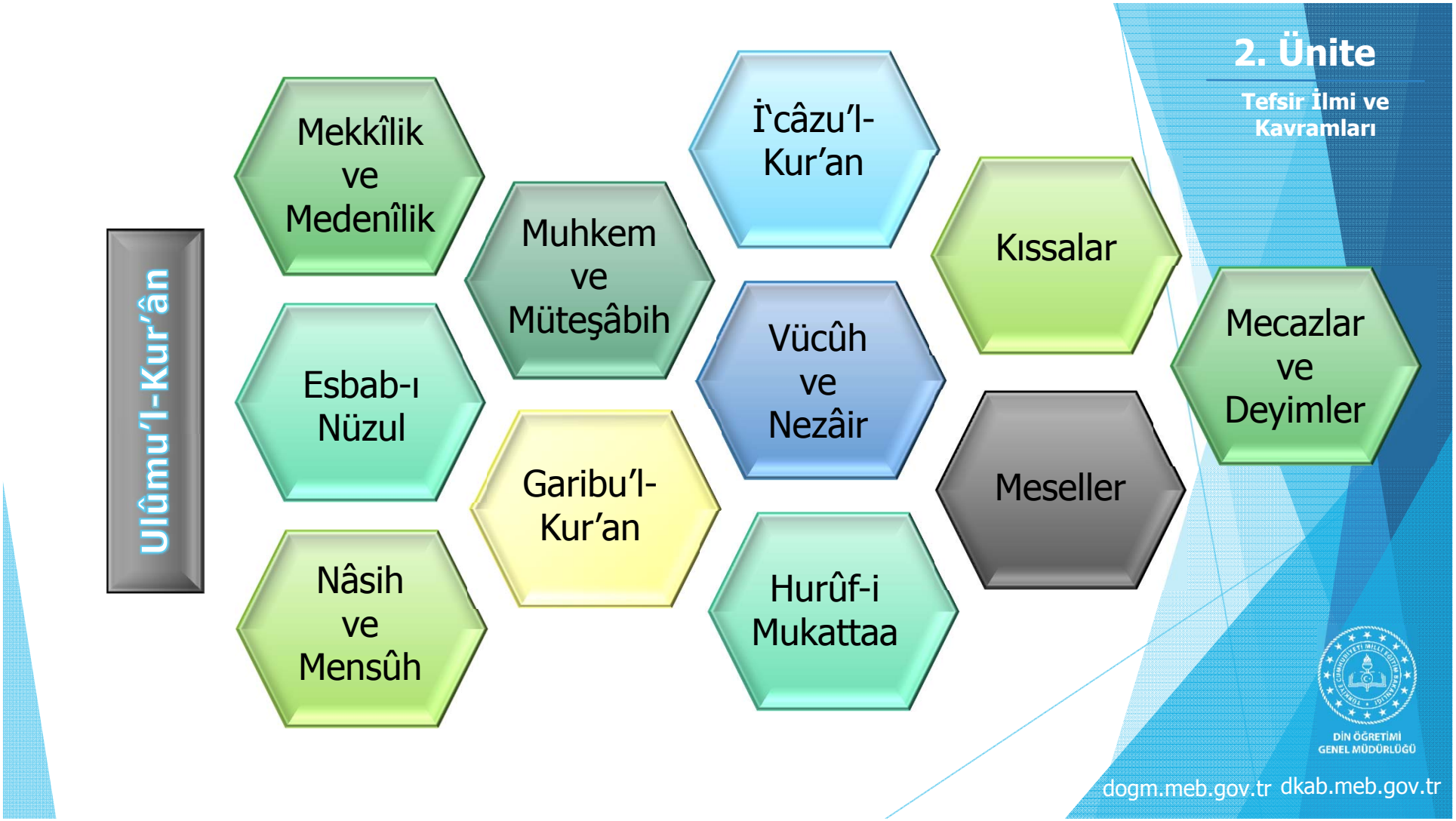
2. Ünite
Tefsir İlmi ve Kavramları
Ulûmu'l-Kur'ân
Mekkîlik ve Medenîlik
Esbab-ı Nüzul
Nâsih ve Mensûh
Muhkem ve Müteşâbih
Garibu'l-Kur'an
İ'câzu'l-Kur'an
Vücûh ve Nezâir
Hurûf-i Mukattaa
Kıssalar
Meseller
Mecazlar ve Deyimler
DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
dogm.meb.gov.tr dkab.meb.gov.tr

3.1. Mekkîlik ve Medenîlik

- Kur'an sureleri ikiye ayrılır:

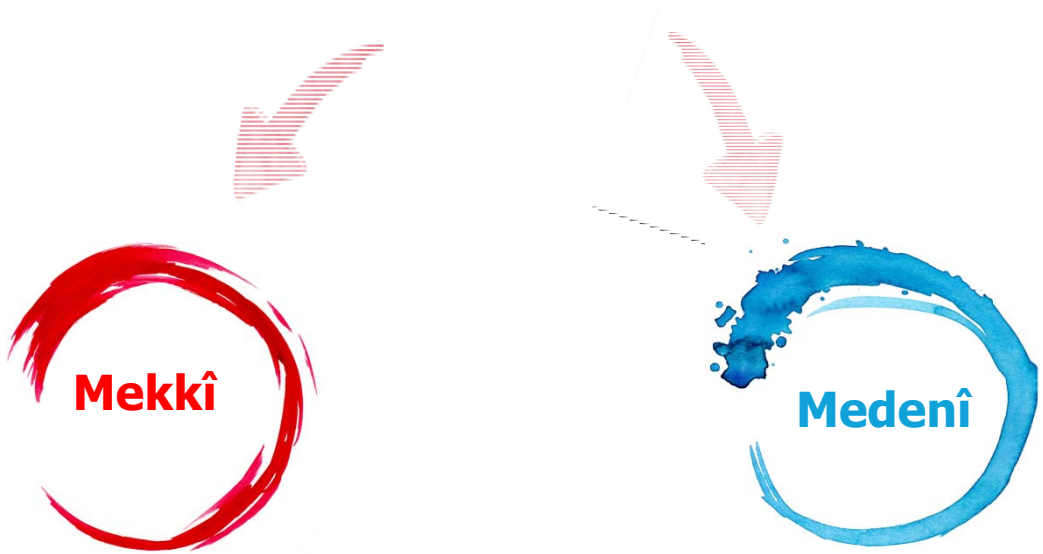

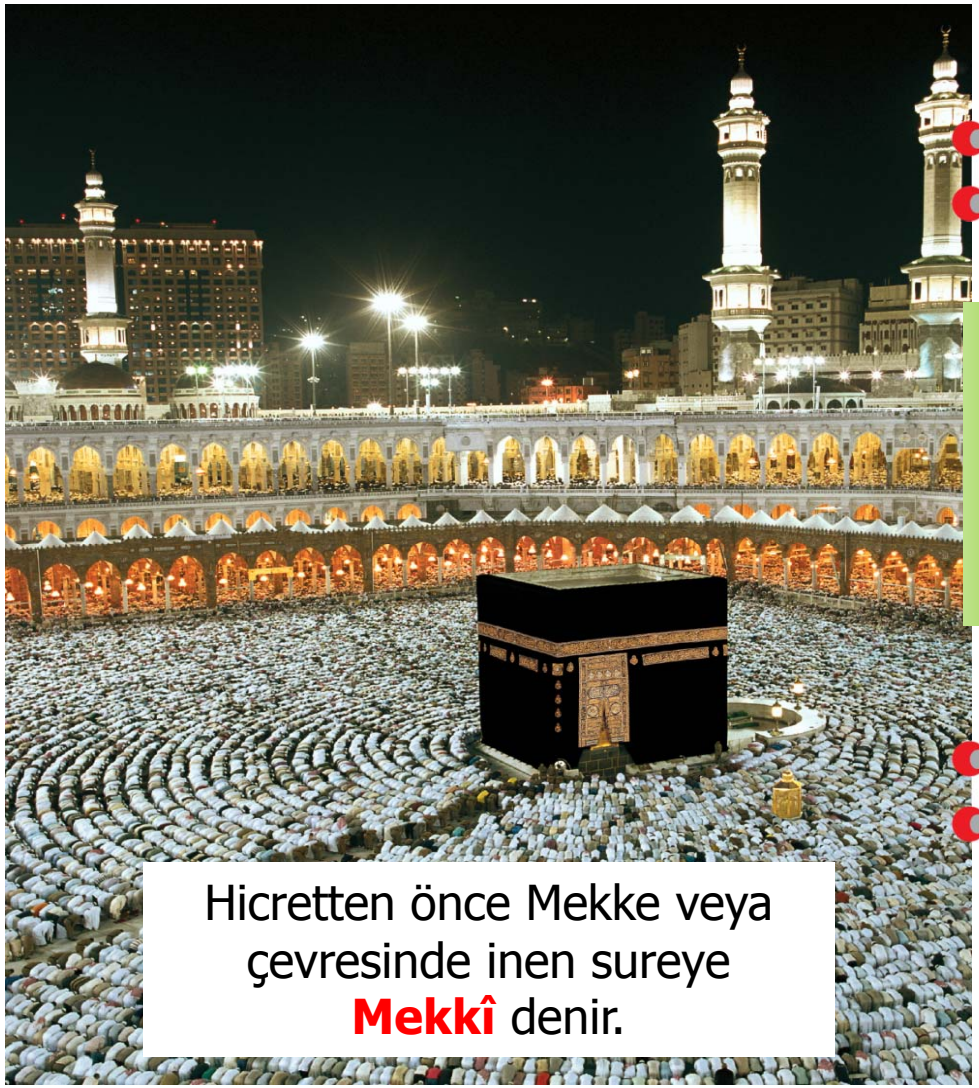

Hicretten önce Mekke veya çevresinde inen sureye **Mekkî** denir.

Hicret

Hicretten sonra Medine veya çevresinde inen surelere **Medenî** denir.

MEKKÎ SURELER

- Kur'an'ın 114 suresinin yaklaşık dörtte üçünü oluşturur.
- Ayetler kısa, ifadeleri veciz ve vurguludur.
- Bu surelerde sıkça Allah'a (c.c.) iman, tevhidin ispatı, her türlü şirkle mücadele gibi konular yer alır.
- Doğruluk, iyilik, akraba ziyareti, anne babaya iyi muamele, komşu hakları gibi konular işlenir.
- Bu surelerde müşriklerin şiddetli tepkisiyle karşılaşan müminlere sabır ve direnç göstermeleri tavsiye edilmiştir

MEDENÎ SURELER

- Ayetler veciz olmakla beraber genellikle daha uzundur.
- Bu surelerde daha çok toplumsal hayatı düzenleyen kurallar, ehl-i kitap ile ilişkiler gibi konular yer almaktadır.
- Örnek bir İslam toplumunun oluşturulması hedeflenmiştir.
- Namaz hariç diğer ibadetler bu surelerde farz kılınmıştır.

3.2. Esbab-ı Nüzul

Esbab-ı nüzul

- Ayetlerin iniş sebepleri anlamına gelir.

Bir olay veya soru sebebiyle inen ayetler, bazen muhataplarını eğitmek amacı taşımıştır.

Kavram olarak

- Peygamberimiz zamanında meydana gelen; bir veya birkaç ayetin yahut bir surenin inmesine sebep olan olay, durum ya da Resûlullah'a sorulan soru demektir.

- Hz. Peygamber'e kıyametin ne zaman kopacağı, hem samimi bir niyetle vaktini merak edenler hem de onu sınamak isteyenler tarafından sorulmuştur.

- Bunun üzerine Cenab-ı Hak, **"Onun bilgisi Allah'a aittir. Ne bilirsin, belki de zamanı yakındır."** ayetini inzal etmiştir. (Ahzâb suresi, 63. ayet.)

3.3. Nâsih ve Mensûh

- **Nesh**, bir ayetin hükmünün daha sonra gelen bir ayetle kaldırılmasıdır.

- ***"Biz bir ayeti kaldırır veya onu unutturursak mutlaka daha iyisini veya benzerini getiririz. Bilmez misin ki Allah her şeye kadirdir."***

(Bakara suresi, 106. ayet.)

Nesh

- Bir hükmün yürürlükten kaldırılıp yerine başka bir hükmün konulmasıdır.
- Sadece emir ve yasaklarda söz konusudur.
- İtikad, ahlak ve kıssalarda söz konusu değildir.
- Hz. Peygamber'in risalet dönemiyle sınırlıdır.
- İnsanların hükümlere alışmalarını sağlayan bir kolaylıktır.
- İlahi tedrici bir eğitimdir.

3.4. Muhkem ve Müteşâbih

- **Muhkem**, sağlam; **müteşâbih** ise iki şeyin birbirine benzemesi anlamına gelir.

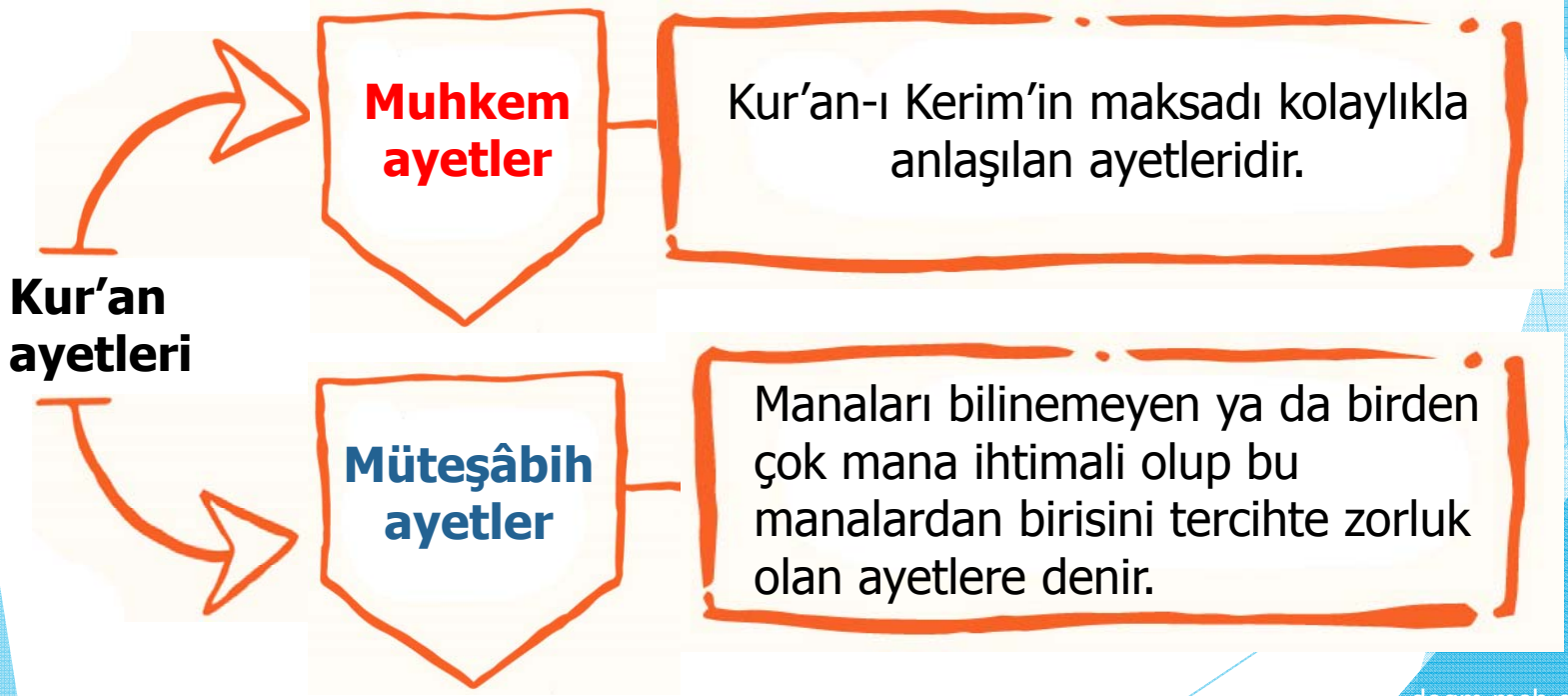

- ***"...(Kur'an'ın) bazı ayetleri muhkemdir ki bunlar kitabın esasıdır. Diğerleri de müteşâbihtir. Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onu tevil etmek için ondaki müteşâbih ayetlerin peşine düşerler. Halbuki onun tevilini ancak Allah bilir."***

(Âl-i İmrân suresi, 7.ayet.)

- Muhkem ayetlerde ibadet, helal, haram ve amellere dair bilgiler yer alır.
- Bu ayetler gördüğümüz, yaşadığımız, hissettiğimiz ve akıl yürütebildiğimiz konularda bilgi verirler.

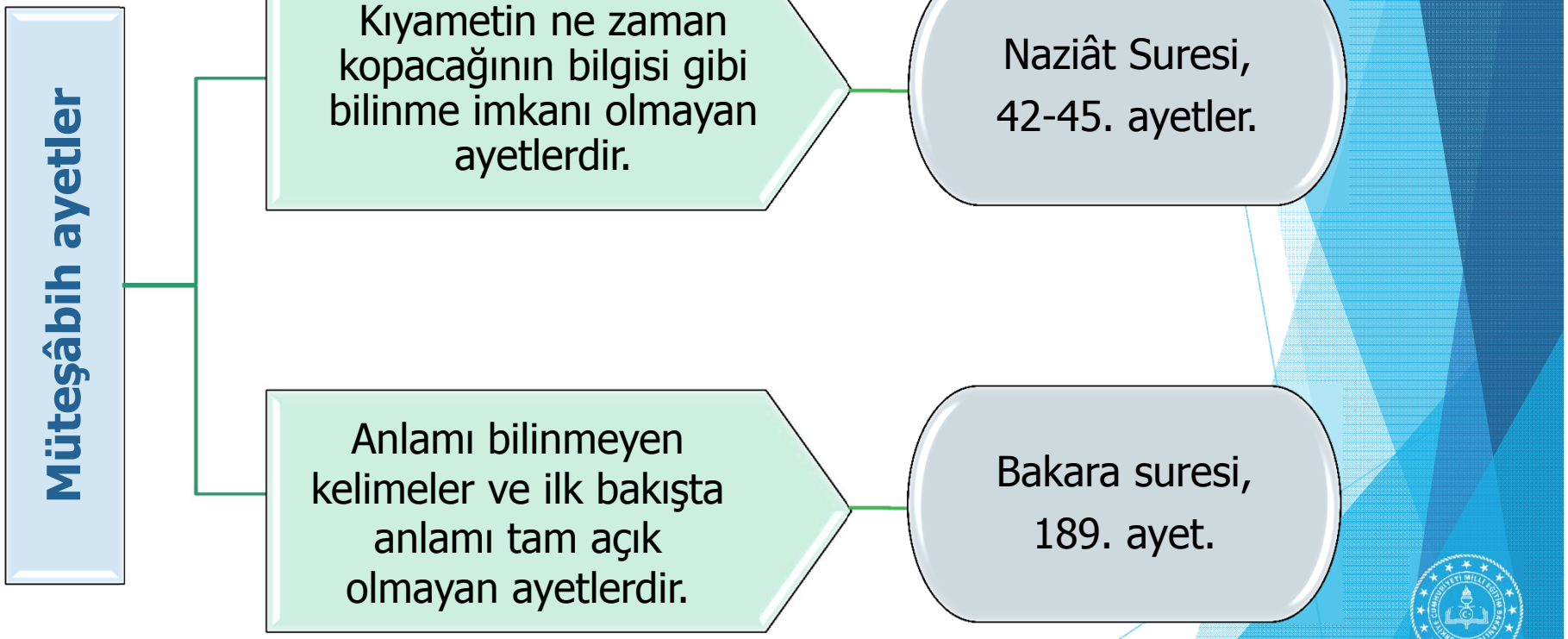
Müteşâbih ayetler
Kıyametin ne zaman kopacağının bilgisi gibi bilinme imkanı olmayan ayetlerdir.
Naziât Suresi, 42-45. ayetler.
Anlamı bilinmeyen kelimeler ve ilk bakışta anlamı tam açık olmayan ayetlerdir.
Bakara suresi, 189. ayet.

3.5. Garibu'l-Kur'an

Garib

- Yurdundan uzak kalan kimse, kapalı bir kelime anlamlarına gelir.

Garibu'l Kur'an

- Başka dillerden Arapça'ya girdiği veya az kullanıldığı için anlamı bilinmeyen kelimeler demektir.

Örnek:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِٓيٓ
قصر
اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ؕ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١

- Ayetteki fâtır kelimesinin kök anlamı yaratmak, yoktan var etmek, bir şeyi yapmada ilk olmak, icat etmektir.
- Yüce Allah, evreni ve evrendeki bütün varlıkları ilk olarak yaratması, her varlığa aslî (fıtrî) özelliklerini vermesi sebebiyle kendi zâtını **"Fâtır"** olarak nitelemiştir.

3.6. İ'câzu'l-Kur'an

İ'câz

- Aciz bırakmak demektir.

İ'câzu'l Kur'an

- İnsanların Kur'an'ın benzerini getirmekten aciz kalmasıdır.

- Kur’an-ı Kerim Hz. Peygamber’in en büyük mucizesidir.
- Kur’an-ı Kerim, Arap lisanının mesel, yemin, kıssa gibi bütün dil özelliklerini kullanmakla birlikte, kendine özgü ifade tarzı çok farklıdır.
- Kur’an’ın meydan okumasına rağmen aynı dili kullananlar onun benzerini asla getirememişlerdir.

- ***De ki: "Andolsun, insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine de destek olsalar, yine onun benzerini getiremezler."***

(İsrâ suresi, 88.ayet.)

3.7. Vücûh ve Nezâir

- Yüz, cihet, yön manalarına gelen vech kelimesinin çoğuludur.

- Bir kelimenin Kur'an'da farklı anlamlarda kullanılmasıdır.

- Ayetlerde türevleriyle birlikte on yedi ayrı anlamda kullanılan Hüda kelimesini vücûha örnek olarak verebiliriz.

- **Hüda** kelimesi Kur'an'da şu anlamlarda zikredilmiştir;

Nezair

- Nazire kelimesinin çoğuludur. Nazire 'şekil, tabiat ve sözlerdeki benzerlikler' anlamına gelir.

Kavram olarak nezair

- Bazı ayetlerdeki farklı kelimelerin aynı manayı ifade etmesidir.

- Kur'an'dan **nezair** örnekleri;

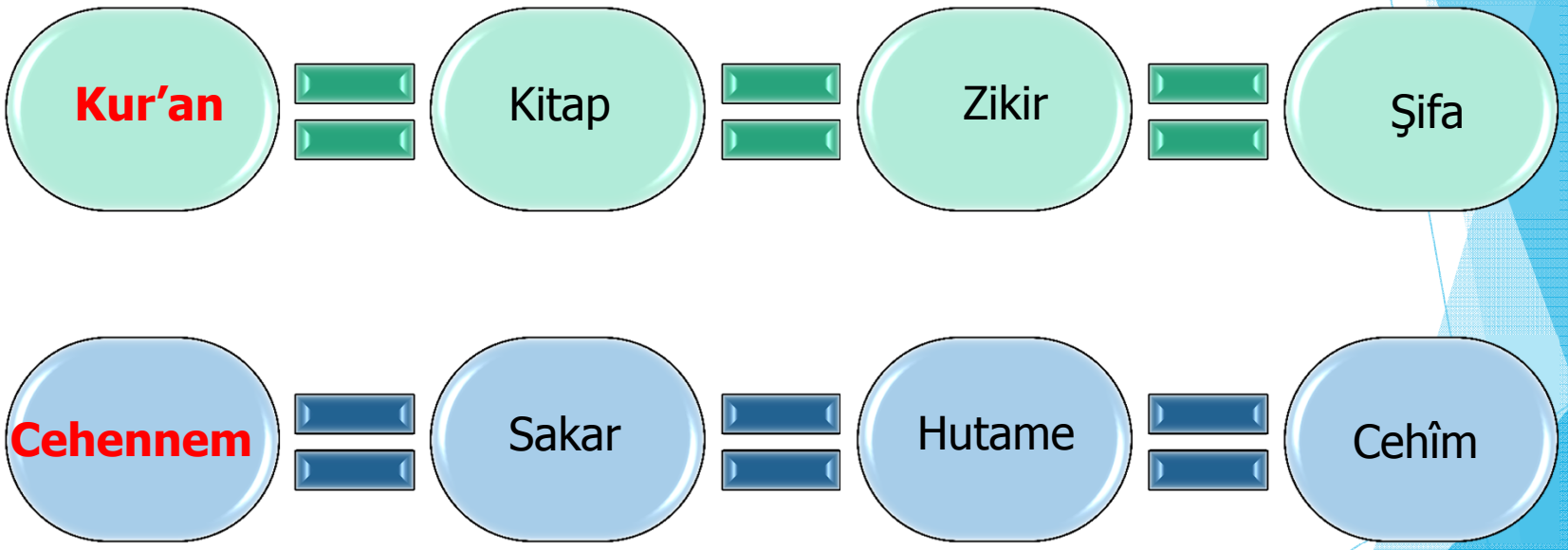

3.8. Hurûf-i Mukattaa

Hurûf ve Mukattaa

- Hurûf, harf kelimesin çoğuludur. Mukattaa ise 'kesilmiş şey' anlamındadır.

Hurûf-i Mukattaa

- Bazı sure başlarında bulunan ve tek tek okunan harflerdir.

Mukattaa harflerine **hecâ** harfleri de denilir.

Kur'an-ı Kerim'in **29** suresi hurûf-i mukattaa ile başlamaktadır.

"Her kitabın bir sırrı vardır, Allah'ın (c.c.) Kur'an'daki sırrı mukattaa harfleridir."
(Hz. Ebu Bekir)

3.9. Meseller

Mesel

- İnsanlar arasında kabul görüp yayılmış, teşbihe dayalı hikmetli ve kinayeli veciz sözlerdir. Çoğulu emsâldir.

Emsâlü'l Kur'an

- İnsan ruhunda iz bırakan ve hayranlık uyandıran biçimde özlü olarak ifade edilen ayetleri inceler.

- Anlaşılması bakımından **meseller iki gruba ayrılmıştır.**

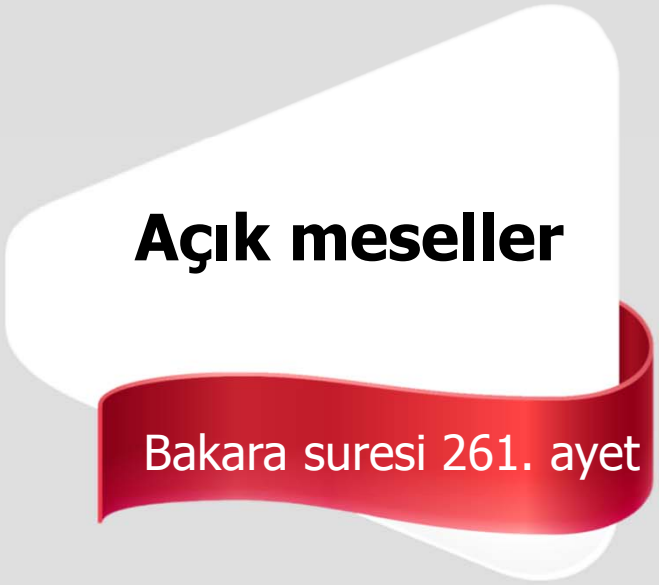

- ***"Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir."***

(Bakara suresi, 261. ayet.)

- Ayette, helal mallarını ihlasla Allah (c.c.) yolunda harcamak, yüz taneli yedi başak bitiren bir tohum ekmeye benzetilmiştir.
- Hedef, bu amelin bire en az yedi yüz kat sevap kazandıracağını muhataplara kolayca anlatmaktır.
- Bir diğer hedef insan hayatının kısalığının, bir fidenin çiçek açma, meyve verme ve kuruma aşamalarından geçerek rüzgarın önünde savrulan bitkiye benzetilmesidir.

- **"Rabbinin izniyle güzel memleketin bitkisi (güzel) çıkar; kötü olandan ise faydasız bitkiden başka bir şey çıkmaz. İşte biz, şükreden bir kavim için âyetleri böyle açıklıyoruz."**

(A'râf suresi, 58. ayet.)

- Ayetteki güzel toprak mümine, iyi mahsul de onun salih ameline benzetilmiştir.
- Çorak toprak kâfire, kıt ve kötü ürün de onun kötü ameline benzetilmiştir.

3.10. Kıssalar

Kıssa

- Birinin izini sürerek arkasından gitmek ve bir sözü birine açıklamak demektir.

Kavram olarak kıssa

- Geçmiş kavimlere ait olaylar üzerinde dikkatleri yoğunlaştırarak insanı ders almak üzere derin tefekküre yönelten bir olgudur.

Kıssalar

- Geçmişten ders almak isteyenlere öğüt verir.
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nübüvvetini ispat eder.
- İç ve dış dünyasında buhrana düşen insanlara kurtuluş yollarını göstermeyi ve yeri geldikçe onları teselli etmeyi hedef alır.
- Tarihî gerçeklerdir. İnsana, tarihî olaylar üzerinden dinî bilinç kazandırır.

Kıssa sözcüğünün hikâye anlamında olmadığına dikkat etmek gerekir.

Kur'an-ı Kerim'de kıssalar hangi maksatla zikredilmek isteniyorsa olayın sadece o kadarı verilmiştir.

Mekkî surelerin kıssaları özlü bir üslupla verilmiştir. Medenî surelerin kıssalarında ise geniş açıklama ve yumuşak ifadeler hâkimdir.

3.11. Mecazlar ve Deyimler

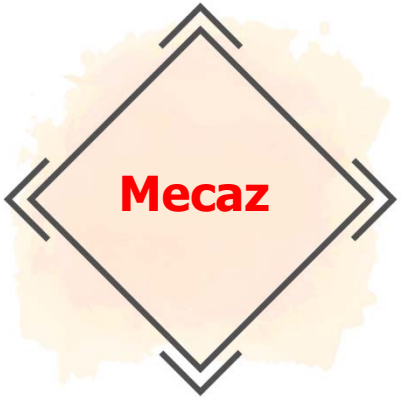

- Yürüyerek geçmek ve yol katetmek demektir.

- Bir sözü, bir karine ve bir alakanın varlığı sebebiyle gerçek anlamı dışında başka bir manada kullanmaktır.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ
قصر
بِالْهُدَىٰ ص فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ١٦

- **"Onlar hidayete karşılık dalaleti satın aldılar. Ancak onların bu ticareti kazanmamıştır..."**

(Bakara suresi, 16. ayet.)

Bu ayette mecaz vardır.

Çünkü onların bu ticareti kazanmamıştır sözü, esasen ***"Onlar bu ticaretlerinde kazanmamıştır."*** demektir.

Karine, aklen ticaretin kendi başına kazanmasının imkansız olmasıdır. Bu tür mecaza **akli mecaz** denir.

فَكُّ رَقَبَةٍ ١٣

- **"Kölenin boynunu azat etmektir."**

(Beled suresi, 13. ayet.)

Bu ayette mecaz vardır.

Ayette geçen ***"kölenin boynunun azat edilmesi"*** deyimi; kölenin şahsının azat edilmesi demektir.

Bu çeşit mecazlara **lügavî mecaz** denir.

➢Zan ne demektir?

4. Tefsirden Tefekküre

4.1. Fîl Suresi ve Tefsiri

- Fîl suresi, adını ilk ayetinde geçen Fîl kelimesinden alır.
- Mekke'de inmiş olup ayet sayısı beştir.
- Nüzul sırası on dokuz, mushaftaki sırası ise yüz beştir.
- Surede Kâbe'ye saldıran Ebrehe ve ordusunun hezimete uğratıldığı ve helak edildiği anlatılır.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝١ ﴾

"Rabbinin fil sahiplerine ne yaptığını bilmez misin?"

- Ey Peygamber, sen ve diğer insanlar, olayı gören insanların varlığı ve anlattıklarıyla fil ordusuna Rabbinin ne yaptığını gözle görür gibi kesin olarak biliyorsunuz.

﴿ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝٢ ﴾

"Onların kötü planlarını boşa çıkarmadı mı?"

- Keyd, gizlice hile yapmak, aldatmak, tuzak kurmak demektir.
- Ayet, Ebrehe ve yandaşlarının Kâbe'yi yıkmaya yönelik kötü niyet ve haince kurdukları hile ve tuzaklarının boşa çıktığını hatta yok olmalarına vesile olduğunu ifade eder.

﴿ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

"Üzerlerine sürüler halinde kuşlar gönderdi."

- Ebabil; sürü sürü, küme küme, peş peşe gelen kuşlar demektir.
- Yüce Allah, Ebrehe ve ordusunun üzerine özel olarak yaratmış olduğu kuş sürüleri göndermiştir.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ٤

"Onlar gökten taş yağdırıyorlardı."

- Siccîl; birinci kat semâ, katı, sert ve taşlaşmış çamur, balçıktan pişirilmiş taş anlamlarına gelir.
- Ebabil kuşları, gökten taşları bırakıyordu.
- O taşlar, Ebrehe ordusundan kimin başına isabet ederse onu hemen öldürüyordu.

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝

"Ve böylece onları yenmiş ekin yaprakları gibi yaptı."

- Asf ekin anlamına gelir.
- Üzerlerine yağan taşlar sebebiyle Ebrehe ve ordusu haşereler tarafından "yenilip çiğnenmiş ekin" gibi delik deşik bir şekle dönüşmüştür.
- Böylece sürüler halinde gelen kuşlar, Ebrehe ordusunu yok etmiştir.

4.2. Kureyş Suresi ve Tefsiri

- Sure adını ilk ayetinde geçen Kureyş kelimesinden alır.
- Toplam dört ayet olup nüzul sırası yirmi dokuz, mushaftaki sırası ise yüz altıdır.
- Sure Mekkîdir.
- Tîn suresinden sonra nazil olmuştur.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ ١ ﴾

"Kureyş'e alıştırılıp kolaylaştırıldığı için.

- Îlâf kolaylaştırmak, yönelmek, ülfet ettirmek ve alışkanlık anlamlarına gelir.
- Ebrehe ordusunun Yüce Allah tarafından helak edilmesi Mekke'nin idaresini elinde bulunduran Kureyşlilere dokunulmazlık algısı oluşturmuştur.
- Ayette bunun Allah'tan (c.c.) bir nimet olduğu vurgulanmış ve putlara değil yalnız Allah'a (c.c.) kulluk etmeleri emredilmiştir.

إِيلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَآءِ وَالصَّيْفِ ۝٢

"Evet, kış ve yaz seyahatleri onlara kolaylaştırıldığı için."

- Kureyşliler, yaz ve kış diledikleri yerlere yolculuk etmede kolaylık ve başarıya ulaşmışlardı.
- Mekke, tarım ve hayvancılığa elverişli olmadığı için onlar, kışın Yemen'in ılık bölgelerine, yazın da Suriye'nin serin yaylalarına güvenle ulaşır, ticaret yaparlardı.
- Ayette, işte bu seyahatlerin onlara kolaylaştırıldığı ve güvenli kılındığı ifade edilmektedir.

﴿ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ ۝٣ ﴾

"Onun için bu Beyt'in (Kabe'nin) Rabbine kulluk etsinler!"

- Bütün bu imkânların Allah (c.c.) tarafından olduğu düşünüldüğünde surede geçen "Öyleyse bu evin, Kabe'nin Rabbine kulluk etsinler!" çağrısı daha iyi anlaşılmaktadır.

﴿ ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۢ ۝٤ ﴾

"Ki (O) kendilerini açlıktan doyurmuş ve onları her çeşit korkudan emin kılmıştır. "

- Yüce Allah onları kıtlık ve açlıktan kurtarmıştır.
- Verilen akıl ve diğer yeteneklerle bütün bu ikramların Allah'tan (c.c.) olduğunun farkına varabilirler.
- Müşriklerin, Peygamberimizin dediklerini kabul ederek tek olan Allah'a (c.c.) kul olmaları ve Kâbe'de sergiledikleri putları kaldırmaları gerekir.

4.3. Hucurat Suresi 10-12. Ayetler ve Tefsiri

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

"Mü'minler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin."

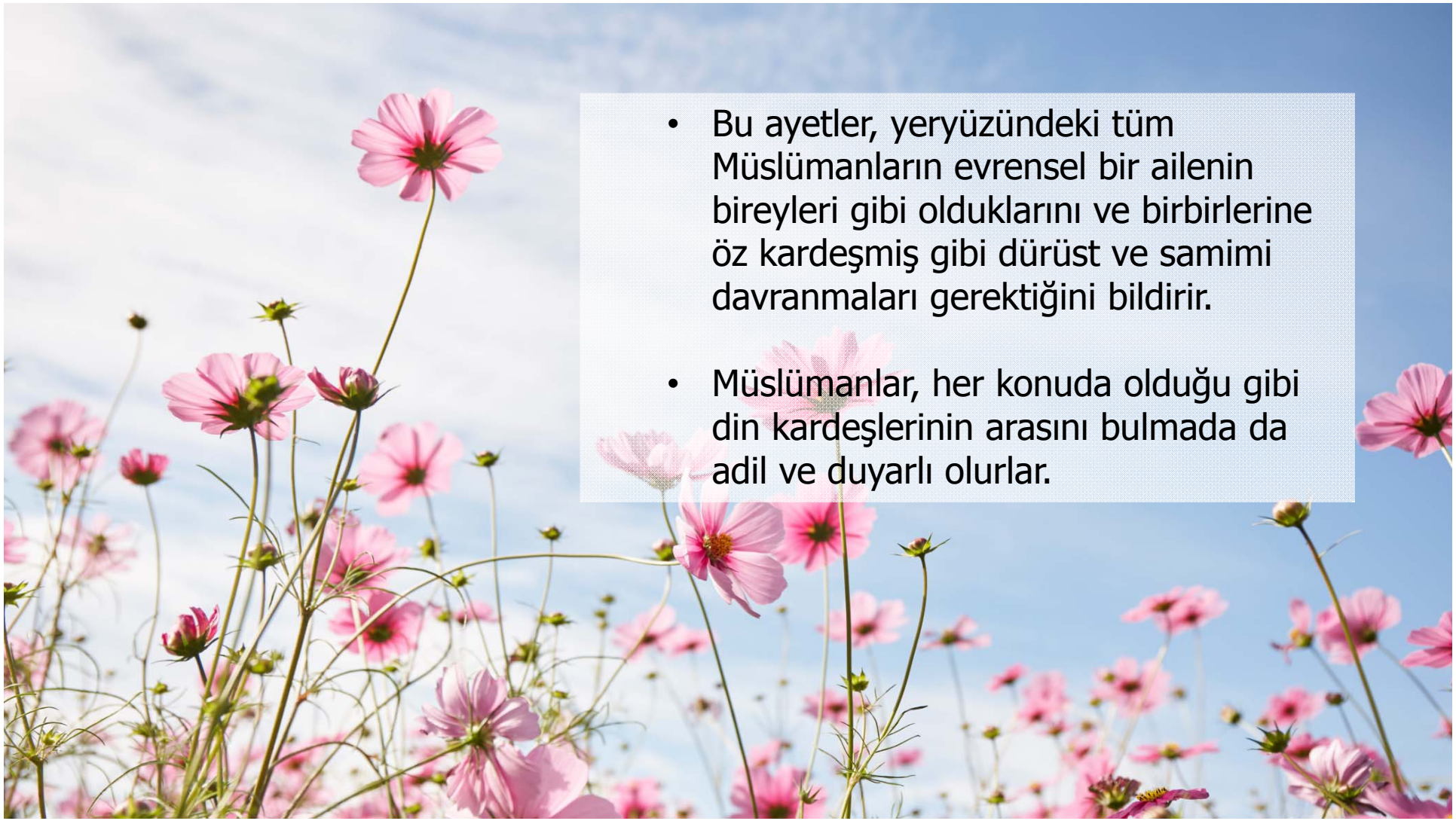

- Bu ayetler, yeryüzündeki tüm Müslümanların evrensel bir ailenin bireyleri gibi olduklarını ve birbirlerine öz kardeşmiş gibi dürüst ve samimi davranmaları gerektiğini bildirir.

- Müslümanlar, her konuda olduğu gibi din kardeşlerinin arasını bulmada da adil ve duyarlı olurlar.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسٰٓى اَنْ
يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِنْ نِسَآءٍ عَسٰٓى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
مِنْهُنَّ ۚ وَلَا تَلْمِزُٓوا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ
الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١١

"Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da diğer kadınları alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizi karalamayın, birbirinizi (kötü) lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir namdır! Kim de tövbe etmezse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir. "

- Müslüman, hiç kimseyi hakir görüp onunla alay etmemelidir.
- Buradaki alay etmek sözüyle, sadece sözle yapılan alay kastedilmemiştir.

- Bir kimsenin rahatsız edici bir şekilde taklidini yapmak
- Bir kimsenin davranışları, tipi, giyimi ile eğlenmek
- İnsanlarda bir kusur, ayıp bulup başkalarına haber vermek

gibi davranışlar da alay kapsamındadır ve yasaklanmıştır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
اِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ
اَنْ يَاْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ
تَوَّابٌ رَحِيمٌ ١٢

«Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahtır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir."

Ayette başkasını gücüne gidecek bir lakab ile çağırma yasaklanmıştır.

Bir kimseye fasık ve münafık diye hitap etmek

Topal, a'mâ ve tek gözlü olan kimselere buna göre isimler takmak

Kendisinde, anne, baba veya ailesinde bulunan bir ayıbı dolayısıyla lakab takmak

Ayette fazlaca zanda bulunmak ve her tahmin ettiğine tabi olmak yasaklanmıştır.

Kişinin başka birine sebepsiz yere sûizan beslemesi

Kişinin başkaları ile ilgili kanaat ve görüşlerinde daima sûizanı ön plana alması

Ayette şu davranışlar yasaklanmıştır:

İki kişinin konuşmasına kulak kabartmak

Komşuların evlerinin içini merak etmek

Başkalarının aile hayatını veya onların şahsi sır ve davranışlarını bir gerek olmadan araştırmak

Tefsir Usûlü ile İlgili Bazı Örnek Çalışmalar:

Tefsir Usûlü
İsmail Cerrahoğlu

Tefsir Usûlü, Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin nasıl anlaşılması gerektiğini anlatır ve tefsir ilmine yardımcı olacak önemli noktaları inceler. Kitap şu üç bölümden oluşur:
I: Kur'an tarihi II: Kur'ani ilimler
II:Tefsir Tarihi.

Tefsir Usûlü ile İlgili Bazı Örnek Çalışmalar:

Tefsir Usûlü
Muhsin Demirci

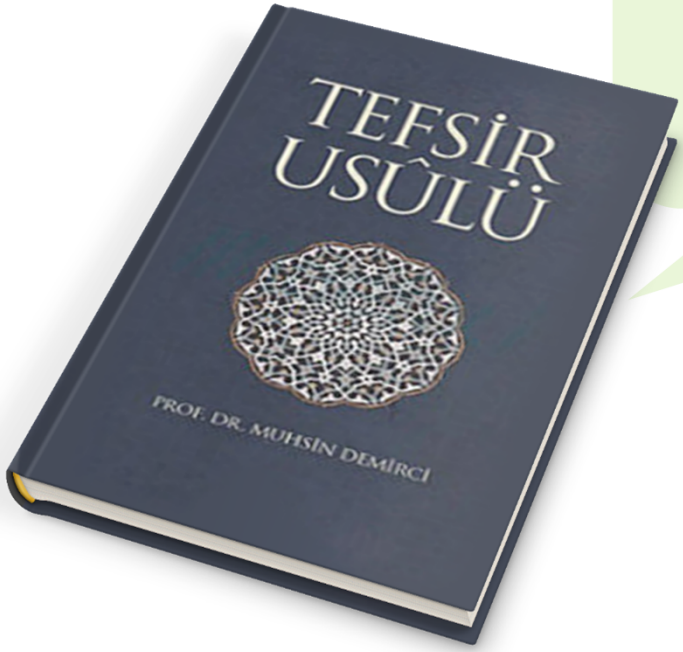

Kitap dört ana bölümden oluşmaktadır.
I: Tefsir usulü kaynakları
II: Kur'an'ın tarihi
III: Kur'an ilimleri
IV: Tefsir tarihi

Tefsir Usûlü ile İlgili Bazı Örnek Çalışmalar:

Tefsir Usûlü ve Kaynakları

Ali Turgut

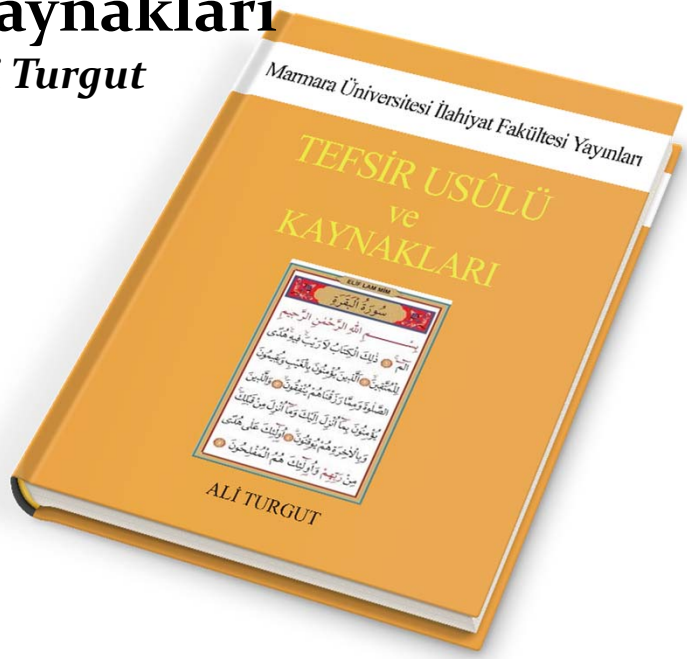

Eser dört ana bölümden oluşur. I: Tefsir usulü kaynakları, II: Kur'ân tarihi, III: Kur'ân ilimleri, mushaf ve kıraat bilgisine ilişkin çalışmalar ve Kur'ân ilimleriyle ilgili çalışmalar, IV: Tefsir tarihi

Tefsir Usûlü ile İlgili Bazı Örnek Çalışmalar:

Tefsir Usûlü
İsmail Çalışkan

Eserde tefsir usûlüne yardımcı olması bakımından kısaca Kur'an tarihi, tefsir usûlünün öncüsü durumundaki ulûmu'l- Kur'ân ve diğer çalışmalara değinilerek, bu süreçte tefsir usûlünün nasıl ortaya çıktığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tefsir Usûlü ile İlgili Bazı Örnek Çalışmalar:

el-İtkan fi Ulumi'l-Kur'an

Suyutî

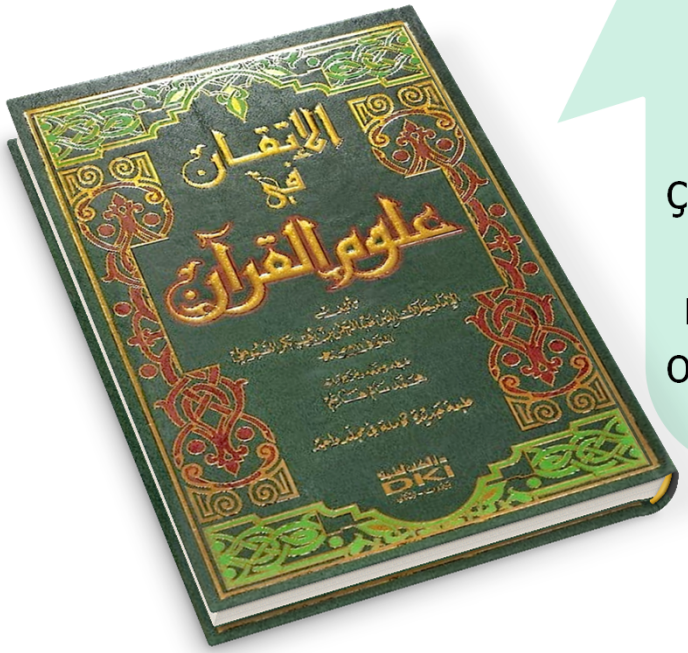

Konular işlenirken önce aynı konuda eseri bulunan müellif ve eserleri zikredilerek değerlendirilmiş, ilgili meseleler âyet ve hadisler ışığında, bunlarda yoksa âlimlerin sözlerinden deliller getirilerek çözümlenmiştir. Faydalanılan kitaplardan özet metinler aktarılmıştır. Farklı görüşler nakledildikten sonra müellif kendi görüşünü ortaya koymuş, haberlerin kaynak ve isnadını belirtmiştir.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Tefsir ve tevil arasındaki farklar nelerdir?
2. Tefsir ilminin temel kavramları nelerdir?
3. Mekki surelerin özellikleri nelerdir?
4. İ'câzu'l-Kur'an nedir? Bir ayetle açıklayınız.
5. Kur'an kıssalarının özellikleri nelerdir?

Cevaplayalım

1. Aşağıdakilerden hangisi meallerde görülen farklılıkların nedenlerinden biri değildir?

A) Ayetlerin anlam zenginliği ve derinliğinin olması
B) Mütercimlerin farklı sosyal ve kültürel yapılarda yetişmeleri
C) İnsanların ayetleri algılama düzeyi ve ifade etme gücü farklılığı
D) Kur'an'ın meydan okumasına rağmen benzerinin getirilememesi
E) Ayetlerdeki kelimelerin bazen çevrildiği dilde bire bir karşılığının olmaması

2. **I. Garibu'l- Kur'an:** Başka dillerden Arapça'ya girdiği veya az kullanıldığı için anlamı bilinmeyen kelimeler.

II. Vücûh : Bazı ayetlerdeki farklı kelimelerin aynı manayı ifade etmesi.

III. Esbab-ı Nüzul: Peygamberimiz zamanında meydana gelen ve bir veya birkaç ayetin yahut bir surenin inmesine sebep olan olay.

IV. Muhkem: Kur'an-ı Kerim'in maksadı kolaylıkla anlaşılan ayetleri.

V. Nezair : Bir kelimenin Kur'an'da farklı anlamlarda kullanılması.

Yukarıda tanımı verilen kavram eşleştirmelerinden hangi ikisinin yeri değiştirilse yapılan hata ortadan kalkar?

A) I-II
B) II-III
C) II-IV
D) III-IV
E) II-V

3. Sadece emir ve yasaklarda söz konusudur. Bir hükmün yürürlükten kaldırılıp yerine başka bir hükmün konulmasıdır. Hz. Peygamber'in risalet dönemiyle sınırlıdır.

Verilen bilgiye göre söz konusu ilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Esbab-ı Nüzul
B) İ'câzu'l-Kur'an
C) Hurûf-i Mukattaa
D) Muhkem ve Müteşâbih
E) Nâsih ve Mensûh

4. (I) Kur'an'ı bütün incelikleriyle, mealiyle ve maksadıyla bir başka dile tercüme etmek mümkün değildir. (II) Bu nedenle, onun çevirisini açıklamalarla desteklemek gerekir. (III) Kur'an'ın bir başka dile çevirisine tercüme değil de meal denmesinin sebebi budur. (IV) Tercüme veya meal, Kur'an'ın aslının yerini tutar ve namazda kıraat olarak okunur. (V) Çünkü tercüme ya da meal, Kur'an'ın kendisi gibidir.

Yukarıdaki metinde numaralandırılmış cümlelerin hangisinde yanlış bilgi verilmiştir?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) III-IV
D) II-V
E) IV-V

5. Kur'an, Yüce Allah tarafından Hz. Muhammed'e (s.a.v.) indirilmiş son kitaptır. Müslümanlar Kur'an'ın tefsirine her zaman ihtiyaç duymuştur. Bunun gerekçeleri arasında;

I. Ayetlerin doğru anlaşılması için ayetlerdeki kelime ve kavramların tahlili
II. Kur'an'da mecaz, kinaye, teşbih gibi edebi sanatların anlaşılma ihtiyacı
III. Göklerin ve yerin yaratılması, alemin ve dünyanın düzenini anlama

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I
B) I-II
C) II-III
D) I-III
E) I-II-III

2. Ünite

Tefsir İlmi ve Kavramları

Hazırlayanlar

Furkan Özüdoğru

Hatice Büşra Paksoy

Dilek Menküç

Tüm hakları Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne aittir.
Bu materyalin hazırlanmasında DOGM ders kitapları temel alınmıştır.

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

dogm.meb.gov.tr dkab.meb.gov.tr